

**«TALABA-PEDAGOG-TALABA» PEDAGOGIK TIZIMI FUNKSIYALANISHINING
SAMARASI
ЭФФЕКТ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ
«СТУДЕНТ-ПЕДАГОГ-СТУДЕНТ».**

Saminjonova Saboxat Hasanboy qizi

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Farg'ona filiali

O'zbekiston, Farg'ona shahri

Ферганский филиал Государственного университета физического воспитания и спорта Узбекистана. Узбекистан, Фергана

kafedra mudiri: Erkayev Eldor Abdukarimovich

заведующий кафедрой: Эркаев Элдор Абдукаримович

Saminjonova Saboxat

Kalit so'zlar: *Jismoniy tarbiya, rivojlanish, yetuklikka, shakl, baxolash, pedagogik, faoliyat, ob'yekt, interaktiv, jarayon, sub'yekt, ob'yekt, harakat, vositalar.*

Ключевые: *Физическое воспитание, развитие, зрелость, форма, оценка, педагогика, деятельность, предмет, интерактив, процесс, предмет, объект, действие, средство.*

Pedagogik tizim - pedagogik maqsadlarga bo'ysundirilgan strukturaviy va funksional komponentlarning yig'indisidir.

«Talaba-pedagog-talaba» pedagogik tizimi interaktiv o'qitishning asosi hisoblanadi.

Pedagogik tizim maqsadlari pedagogik jarayon orqali hayotga tadbiiq etiladi. Pedagogik jarayon, bir tomondan, o'zi harakat kiluvchi jarayon (ya'ni, uning ishtirokchilari ixtiyori yoki ularning ixtiyoriga qarshiligiga qaramay amalga oshaveradi), ikkinchi tomondan, u boshqariluvchi jarayon (ya'ni, tizimning yakuniy maqsadlariga bo'ysungan behisob pedagogik vazifalarni yechish orqali amalga oshiriladi).

Jismoniy tarbiyaga o'qitish pedagogik tizimi jarayonda pedagog (sub'yekt) va talaba (ob'yekt)ning ishtirokini nazarda tutadi, bu yerda boshqaruvchi va yo'naltiruvchi rol pedagog zimmasida bo'ladi. Pedagogik faoliyatning ikkiyoqlamaliligi ob'yektning o'ziga xosligi bilan tushuntiriladi: talaba ta'sirni passiv qabul qilmaydi, balki o'z faoliyatining sub'yekti sifatida o'zi ham faol harakat qiladi.

Jismoniy tarbiyaga o'qitish pedagogik tizimining maqsadi - har tomonlama yetuk insonni, rivojlanayotgan davlatning ongli va faol quruvchisini tarbiyalash.

Ushbu pedagogik sogʻlomlashtirish tizimining paydo bulishi, eng avvalo, jismoniy rivojlanish, gavda tuzilishi, jismoniy va funksional tayyorlik diagnostikasini amalga oshirish va shu asosda sogʻlomlashtiruvchi jismoniy tarbiya dasturini tuzish va jismoniy yetuklikni samarali boshqarish zaruriyati sabab boʻlgan. Shuning uchun «talaba-pedagog-talaba» pedagogik tizimida birinchi oʻrinda talabaning jismoniy xolatini baxolash, keyin esa sogʻlomlashtiruvchi jismoniy tarbiya shakllari, vositalari va usullarini tanlash va jismoniy mashqlar korreksiyasi turadi. Shunda valeologik tarbiya jarayonida asosiy yoʻnalish insonning jismoniy yetuklikka erishtiruvchi pedagogik - sogʻlomlashtirish tizimi xarakterini kasb etadi, bu esa salomatlikni yaxshilash va asrashga yordam beradi. Faqat shu shart bajarilgandagina «talaba-pedagog-talaba» tizimi insonni jismoniy yetuklikka erishtirish boʻyicha maxsus tashkil etilgan, bir maqsadga yoʻnaltirilgan jarayonning boshqariluvchi pedagogik tizimiga aylanadi. Quyidagilarni kayd etish juda muhim:

1.Ushbu pedagogik tizimning paydo boʻlishiga sogʻlomlashtiruvchi jismoniy tarbiyaning turli kasalliklarning oldini oluvchi asos sifatidagi ahamiyatining oʻsishi sabab boʻladi.

2.Tizim bilimlar, amaliy tajriba yigʻilgandagina paydo boʻladi.

3.Tizim talabalar bilan oʻzaro munosabat vositalari ishlab chiqilgandagina paydo boʻladi.

4.Talabalar - ushbu tizimning zaruriy komponentidir.

5. Oʻquv-tarbiyaviy-sogʻlomlashtirish jarayoni maqsadlarini anglab yetgan, maxsus oʻkuv va tarbiyaviy axborotga ega boʻlgan, pedagogik taʼsir koʻrsatishning shakl va usullaridan foydalanishni bilgan pedagog - ushbu pedagogik tizimning paydo boʻlishi va funksiyalanishining zaruriy shartidir.

Shunday qilib «talaba-pedagog-talaba» boshqariluvchi pedagogik tizim pedagogik tizimlarning barcha talablariga javob beradi: barqaror, turgun, qatʼiy tashkil etilgan, strukturaviy va funksional komponentlarninr oʻzaro harakatiga, tartibga keltirilganlik va yoʻnaltirilganlikning yuqori darajasiga ega.

«Talaba-pedagog-talaba» pedagogik tizimi funksiyalanishining samarasi shaxsni jismoniy yetuklikka erishtirish jarayonini boshqarish tashkilotchiligiga bogʻliqligi asoslab berilgan.

«Pedagog-talaba-pedagog» pedagogik hamkorligkning asosi boshqariluvchi pedagogik tizim boʻlsa va u shaxs shakllanishining individual xususiyatlarini xisobga olsa jismoniy yetuklikka erishish samaradorligining ongini eksperimental isbotlangan. Valeologik tarbiyani bunday tashkil etish jismoniy rivojlanish, jismoniy tayyorlik, umuman esa, jismoniy holat va salomatlikni yaxshilash uchun pedagogik faoliyatni muayyan maqsadda amalga oshirish imkonini beradi.

ADABIYOT VA MANBALAR RO‘YXATI:

- 1) Абдумаликов Р., Кудратов Р., Ярашев К., Кўпқари, илмий оммабоп китоб, Т., ЎзДЖТИ нашр., 1997 й.
- 2) Ахматов М.С. Узлуксиз таълим тизимида оммавий спорт-соғломлаштириш ишларини самарали бошқариш./ Моног. Ибн Сино, Т., УЗГИФК. – 2005
- 3) Акрамов А.К. Ўзбекистонда Олимпия билимлари асослари/ Ўқув кўлланма. Т., УЗГИФК, 1997;
- 4) Аветисян Л.Р., Кочарова С.Г. Изучение влияния повышенной учебной нагрузки на состояние здоровья учащихся //Гигиена и санитария. - 2001. - №6.- С. 48-49.
- 5) Агаджанян, Н.А. Здоровье студентов / Н.А. Агаджанян. - М, 2003.199 с.
- 6) Амосов, Н.М. Раздумье о здоровье. 3-е изд. / Н.М.Амосов - М.: ФиС, 1987. -63 с.
- 7) Апанасенко Г.Л. Индивидуальное здоровье: сущность, механизмы, проявления / Г.Л.Апанасенко//Гигиена и санитария. -2004.- №1.- С.60
- 8) Rahimjon o‘g‘li, T. F. (2023). O‘quv mashg‘ulot guruhlarida shug‘ullanuvchi 13-15 yoshli yengil atletikachi qizlarning umumiy jismoniy tayyorgarlik dinamikasi. 2(14), 434-437.

FOYDALANISH UCHUN INTERNET SAYTLARI.

- 9) [1. www.ta'lim.uz](http://www.ta'lim.uz)
- 10) [2. www.search.re.uz](http://www.search.re.uz) - O‘zbekistonning axborotlarni izlab topish tizimi.
- 11) [3. www.ziyonet.uz.](http://www.ziyonet.uz)
- 12) [4. www.Google.uz](http://www.Google.uz)
- 13) [5. www.pedagog.uz](http://www.pedagog.uz)
- 14) [6. www.wings.ru](http://www.wings.ru)
- 15) [7. www.ppf.uni.udm.ru](http://www.ppf.uni.udm.ru)